

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopise ne vračamo. Nefranktranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posbe. Pošt. šek. rač. 11.753. Telefon 3172

O redukciji draginjskih doklad

Nad pol leta so razburjale uradniške vrste, posebno še poročene uradnice, alarmantne, vsak dan drugače prikrojene vesti in novice o redukciji poročenih žen-uradnic. V marsikatero rodbino se je vselila tiha skrb.

Množiče se vrste brezposelnih intelektualcev so vedno odločnejše zahtevale odstranitev tako zvanih dvojnih zaslužkarjev v prilog zaposlitve naraščaja. Učitelstvo je zavzelo takoj pravilno stališče, da je vsaka redukcija brez škode za šolstvo in izobrazbo mladine nemogoča, saj ni v učiteljskem poklicu nadprodukcij. Potreba učiteljev je v državi toliko, da je mest dovolj za vse, ki čakajo na službe, pa še vsi razpoložljivi ne bi zadostovali, ako naj bo deležna vsa šolodolžna mladina pouka in vzgoje. Da je to naše naziranje pravilno, so potrdile tudi debate in izjave odgovornih politikov v državni skupščini. Saj je enoglasno izzvenelo, da je treba učiteljske vrste, delavce za izobrazbo mladine in naroda, pomnožiti in namestiti vse, ki čakajo zaposlitve, ne pa že zaposlene reducirati.

Vlada upravičeno ni izvedla redukcije poročenih uradnic, pač pa je po pooblastilu v finančnem zakonu za leto 1934/35, in na podlagi določil uradniškega zakona izdala uredbu, s katero se spreminjajo dosedanja predpisi draginjskih doklad.

Kakor moramo pozdraviti ukrep vlade, da ni izvedla prorokovane redukcije in odstranila iz državne službe delavnih poročenih uradnic, posebno učiteljic, vendar si ne smemo in ne moremo prikriti istine, da je nova uredbu prejemkov državnega uradništva globoko posegla v gospodarski položaj posameznikov in družin. Že do sedaj pričlo odmerjeni dohodki, s katerimi je bilo mogoče izhajati le ob največji štednji in skromnosti, so bili izdatno znižani, kar bo brez dvoma odjeknilo v socialnem in gospodarskem pogledu.

Odteljaji so bili že naprej določeni za namestitvev in zaposlitev inteligenčnega naraščaja. Ta misel, kakor je za uradništvo trpka, je vendar socialna spricho dejstev, če država ne more drugod dobiti potrebnih kreditov. Nikakor se pa ne moremo strinjati z namero, kakor se čuje, naj bi se prihranki, dobljeni pri uradništvu, porabili tudi drugod.

V kolikor so izredni ukrepi nujni in potrebni spricho težkih gospodarskih prilik in razmer, pa je treba, da se bremena razdele enakomerno po znosljivi možnosti, upoštevajoč socialne prilike posameznikov, posebno pa še prizadetih družin. Z novo uredbu so obremenitve neenakomerne in je gospodarsko šibkejši izdatnejši prizadet od gospodarsko jačjeje. Pri presoji konkretnih primerov se pokažejo trdote, ki jih bo treba omiliti, zato smo trdno uverjeni, da se bo to tudi zgodilo. Mnenja smo, da je tu treba individualne presoje, da je potrebno določiti življenjski minimum, pod katerega naj bi se v nobenem primeru ne šlo.

Dosedanja dohodki državnih uradnikov so skromni in predstavljajo mejo, pod katero ni mogoče več iti, vsaj tako so zatrjevali narodni poslanci, senatorji in zastopniki vlade v narodnem predstavištvu. Zaradi premajhnih dohodkov je obstoj družine, posebno pri večjem številu doraščajočih otrok, ogrožen, zato je nujno potrebno, da dobi ta kakršnokoli pomoč. Najbolj naravno je, da tudi ženamatki pomaga z zaslužkom k rešitvi te težke naloge. Mnoge matere-uradnice bi se rade posvetile samo domu in družini, ko bi bilo to sploh mogoče z ozirom na obstoj družine.

Dohodki onih, ki se borijo s samostojnim pridobitnim delom so kaj različni in mnogokrat tako nizki, da ne zadostujejo za preživljanje družine. V teh primerih bi bilo vsekakor potrebno točno ugotoviti dohodke in na podlagi teh določiti znižanje draginjske doklade žene.

Poznamo primere, kjer edino žene vzdržujejo družino samo s svojimi dohodki, ker so take prilike, da možje pri vsem prizadevanju ne morejo dobiti zaslužka, ali pa je ta za obstoj družine premajhen. Res je, da imamo dvojne, trojne in celo večkratne zaslužkarje v družinah, kar spricho današnjih težkih socialnih in gospodarskih prilik odločno zahteva po odpravi. V takih primerih ni samo upravičeno, ampak potrebno nekaj ukreniti, saj bi se tu dosegli z lahkoto nekaj dohodki za državno blagajno, ne da bi prizadeti posebno občutili odteljaje.

Po uredbi izgube sinovi in hčere, ki so v državni službi, deloma svoje draginjske doklade, ako žive pri starših. Tudi tu bi bila potrebna individualna presoja, saj so dohodki in premoženjske prilike tako različne, da ni skoraj dveh enakih primerov.

Posebno so prizadeti revni, vedno težko živeči starši, zlasti oni z velikim številom otrok, ki imajo le skromne dohodke, bodisi majhno plačo, pokojnino ali druge dohodke in so komaj čakali na pomoč sina in hčere,

državnega uslužbenca. Koliko teh otrok si je pritržalo tako rekoč od ust, od obleke, zabave, da so pomagali staršem materialno, dostikrat pa tudi pri vzgoji in pouku mlajših bratov in sester. V takih primerih je sirova ali hčerina plača neobhoden dohodek za obstoj družine, zato bi bilo potrebno, da se v takih okoliščinah določi nek minimum, meja, pri kateri bi bilo začeti s postopnim odtegotvanjem draginjskih doklad.

Pri vsem tem vprašanju pa ne smemo spustiti iz vidika moralne in etične strani, saj je znano, da so otroci navezani in zvezani v skupnem življenju s starši največkrat tudi dobri in pošteni, kar je tudi za ugled državnega uradnika in ugled državne uprave velike koristi.

Našteli bi lahko še več primerov in razlogov, ki nujno opozarjajo na to, da bo treba uredbu o odteljajih draginjskih doklad proučiti in spreminiti.

Opozorimo naj le še na moralno stran nove odmere draginjskih doklad in to še prav posebno z ozirom na učiteljski stan.

Po svojem poklicu in delu, kakor zaradi službenih prilik ni noben stan tako trdno povezan kakor učiteljski. Saj je znano, da žive mnogi učiteljski zbori, posebno na kmetih, lepo familijarno življenje, kar je v izdatno oporo njim samim, šolskemu in javnemu delu pa v veliko korist. Nikjer in pri nobenem stanu se zle posledice nesoglasij in disharmonij ne občutijo tako bridko in usodno, pa tudi tako škodljivo, kakor baš pri učitelstvu. Zato pa je potrebno to harmonijo in lepo sožitje podpirati in pospeševati. Zdi pa se, da bo zaradi nastalih prilik ta harmonija marsikje skrhana in okrnjena.

Tam kjer je malo enakih ljudi skupaj, je znano, da si kaj radi gledajo v lonec. Ne bomo se čudili, ako se bo starejša poročena učiteljica čutila zapostavljeno pri primerjavi lastnih prejemkov z zaslužkom mlade začetnice.

Ne želeli bi, in storili bomo potrebno, da ne bodo mladi učitelji in učiteljice občutili, da so nameščeni na račun zmanjšanih draginjskih doklad poročenih. Marsikatero besedo smo že zapisali v prilog naših najmlajših, čakajočih dela v naših vrstah. Razveselilo nas je dejstvo, da se bodo pomnožile naše vrste za delo, ki smo ga sami že težko zmagovali. Zelimo jih še več, vse, ki stoje in čakajo, da pridejo na vrsto. Z upravičenostjo pa tudi pričakujemo, da bodo oni, ki imajo pravico in moč odločanja o naših prejemkih zadevo ponovno proučili in stvar prekrneli tako in na tak način, da bo pomagano potrebnim in delavoljnim, pri tem pa ne bodo prizadeti oni

Učiteljski letoviški dom ob morju

Ni še dolgo tega, kar sem slišal na nekem zborovanju opazko tovariša, češ, kaj je treba sedaj postavljati učiteljski dom na morju, ko ga pa še v Ljubljani nimamo. Mnenja sem, da se ta tovariš sploh ni poglobil v vprašanje letoviškega doma in je le zaradi sličnosti besed zmetel oba domova v en koš. V resnici pa sta oba domova zelo, zelo različna. Njuna namena se dotikata le v tem, da služita oba učitelstvu. Učiteljski dom v Ljubljani mora biti lep, monumentalna stavba, ki naj reprezentira vse učitelstvo dravske banovine, ki je včlanjeno v JUU, ki naj služi kot sedež, kot centrala sekciji za dravsko banovino, ki naj služi kot zatočišče učitelstvu, ki pride v Ljubljano, ki naj bo dom učiteljskih otrok, študirajočih v glavnem mestu, ki naj bo skratka oni dom, v katerem bo osredotočeno vse delo slovenskega učitelstva. V tem primeru se Učiteljski dom v Ljubljani tudi ne sme vzporediti z Učiteljskim domom v Mariboru, ki služi le koristnim posameznikom, kateri se ga poslužujejo kot konvikt za otroke, študirajoče v Mariboru in kot prenočišče ob času poseta naše severne rezidence.

Sicer pa imamo še en tretji dom, namreč zdraviliški dom v Rogaški Slatini. Kakor se tega ne more primerjati z domom v Mariboru, še manj pa z domom v Ljubljani, tako se tudi obmorski učiteljski dom ne more primerjati s tema dvema. Kakor zdraviliški dom v Rog. Slatini, tako ima tudi obmorski dom za svoj namen le nuditi učiteljem-članom razne ugodnosti ob posetu zdravilišča ozir. letovišča. Ravno tak dom bi lahko in bomo še postavili v doglednem času tudi v planinah, v višinskem zraku in tudi ta dom ne bo imel nič skupnega z domom v Ljubljani.

Zaradi tega ne smemo smatrati obmorski učiteljski dom kot konkurenco in oviro Učiteljskemu domu v Ljubljani, temveč kot nujno potrebno nas vseh.

Naše misli, naše težnje se vedno bolj obračajo na morje. Jadran je naša skrb, naša veselje, naš ponos in naša moč. Jadransko morje je naša nada, naša vera v bodočnost in naša ljubezen. Naše morje je kakor vrata, odprta na stečaj. Skozi ta vrata gremo mi v široki svet, skozi ta vrata prihajajo k nam tuji, gosti. Zato nosimo mi vsi v svojih srcih naše morje, zato si ga želimo videti, zato ga hočemo doseči, kakor nekoč

Letoviški dom učiteljstva dravske banovine v Omišlju.

tako težko in neenakomerno, ki so se že do sedaj le s težavo vzdržali v ravnovesju.

Prepričani smo, da so ti ukrepi le začasni od katerih spricho velikega števila brezposelne inteligence ne vidimo trajnega izboljšanja.

Pridružujemo se mislim, ki so bile zapisane tne dnj v enem naših dnevnikov: »Zato je tudi že čas, da ne mislimo samo na krpanje, ampak na velikopotezno akcijo na vseh poljih gospodarskega in socialnega življenja, ki bo privedla v normalno življenje vse naše gospodarstvo in tako odstranila velike nevarnosti, ki prete na socialnem polju. V okviru splošne gospodarske obnovitvene akcije pa se bo tudi dal rešiti problem dvojnega zaslužkarstva ter plač, našega uradništva in delavstva, ki morajo doseči primerno višino, ker nadaljnje padanje, kakor uči izkušnja, ne vede do zboljšanja, ampak pomeni padanje celotne gospodarske krivulje. Zakaj če uradnik nima, tudi nima obrtnik in nima kmet in narobe! Tako je vse gospodarstvo med seboj povezano in je blagostanje enega stanu odvisno od blagostanja ostalih. Dokaz za to je sedanja stagnacija na gospodarskem polju. Če pa bo celotno gospodarstvo po velikopotezni akciji zopet oživelo, tedaj se bodo tudi državni dohodki povečali in bo to prišlo v prid zlasti uradništvu, pri čemer pa bo treba postaviti politiko nastavljenja uradništva na nove temelje.«

manj 30%, se vam bo torej povrnil v prvih par letih in še bo ostal ves vplačani prispevek vaša last.

V društvo vabimo predvsem one tovariše (-ice), ki imajo zmisel, interes in razumevanje za to in ki mesečno lahko pogrešajo par kovačev in bodo vzdržali s plačevanjem prispevkov do dograditve doma. Prispevke in njihovo višino bo določil letošnji občni zbor, ki bo dne 6. maja t. l. Vsekakor prispevki ne bodo presejali višine zneskov, ki jih dajete tudi sedaj vsak mesec na stran, če se hočete oddahnuti par dni v počitnicah na morju ali kjerkoli.

Naš obmorski dom bo stal na otoku Krku blizu Omišlja, uro daleč od Sušaka, če se vozite s parnikom. Preden pridete v pristanišče Omišlja, se vozite po zalivu, ki ga oklepata dva ozka in dolga polotoka. Konec polotoka, ki je na obalni strani, se imenuje Kijac, in ima zopet par manjših polotočičev. Tisti polotoček, ki je najbolj na notranji strani, oklepa majhen, miren od vseh strani zavarovan zaliv. Tu bo stal bodoči učiteljski dom. Med obalo in poslopjem bo šla lepa promenadna pot do Omišlja. Po hrbtu polotoka, nad poslopjem pa bo vodila lepa avtomobilska cesta. Pot in cesta sta deloma že dograjeni. V bližini doma je mrzel izvir, zaliv pod poslopjem pa tvori krasno prirodno kopališče. Zemljišče v izmeri 2000 m² je že pridobljeno — in prepisano na naše društvo. Načrti so že gotovi in so vsakomur na ogled v društveni pisarni (Ljubljana, Frančiškanska ulica 6). Poslopje bo za enkrat enonadstropno zidano pa bo tako, da se lahko brez nadaljnjih komplikacij dvigne še za eno nadstropje. Ko pridete v poslopje, se znajdete v udobni čakalnici, poleg katere je pisarna za prijavljanje. V pritličju je na senčni strani razsežna jedilnica. Ta jedilnica je na eni strani odprta brez stene, a se ob slabem vremenu lahko zapre. Poleg jedilnice je prijetna družabna soba. V pritličju so še kuhinja, shramba in drugi potrebni lokali. Pred stavbo pa je velika terasa za sončenje. Tudi par stanovanjskih sob je v pritličju. Prvo nadstropje pa ima same sobe. Sobe so različne in vsebujejo 1 do 5 postelj, v vsaki sobi pa se nahaja še po ena otomana kot zaslon ležišče. V vsaki sobi je tudi tekoča voda in školjka za umivanje. Ležišče je preko šestdesetja. V domu bo tudi lastna oskrba po vzorcu uradniških in sličnih menz. Udobnosti dovolj, da se nam ne bo treba bati konkurence drugih razkošnih hotelov in penzionatov.

Obmorski učiteljski dom, kakor sem ga opisal, niso sanje, ni fantazija, temveč gola resničnost, ki se že uresničuje. Prijave prihajajo vsak dan in ni več daleč čas, ko bo društvo zaprlo svoje vrste. Takrat bodo vrste članstva polne in dom bo postavljen v dveh, kvečjemu treh letih. Ako se hočete prijaviti, storite to takoj — zadostuje dopisnica — še bolje pa bo, ako se udeležite našega občnega zbora, na katerem boste spoznali naše načrte in dobili vsa potrebna pojasnila. M. Zor

Nedeljski pouk na strokovno nadaljevalnih šolah

Nedeljski pouk na obrtnih šolah je bil, — kakor se vidi iz pregleda, ki ga prinašamo na drugem mestu, — v Dravski banovini dosedaj izjema. Več ko dve tretjini strokovno nadaljevalnih šol je izhajalo brez nedeljskega pouka.

Vsi v poštev prihajajoči faktorji so se pač zavedali, da mora veljati prastari socialno etični zakon: Šest dni delaj, sedmi dan počivaj! tudi za našo obrtno mladino. To tudi, ako ne bi postojali pozitivni zakoni, ki nedeljski počitek predpisujejo.

Seveda obstojajo v tem pogledu tudi v naši banovini razne profitandence. A samo dejstvo, da je pri nas nedeljski počitek v pretežni večini vendarle uveljavljen in to po mestih, kakor na deželi, priča, da so s tem zve-

zane težave povsod tam premagljive, kjer prevladujejo ljubezen do mladine in spoštovanje pred pozitivnimi zakoni sebične interese.

Na žalost se počenja to zadovoljivo stanje v zadnjem času tudi v Dravski banovini kršiti. V zvezi s tem ne sme ostati neomejeno, da oblast v tem slučaju ni pokazala dovoljnega razumevanja za čuvanje pozitivnih zakonov in velike etične dobrine, kakor jo predstavlja nedeljski počitek. Ko je stopilo med kršitelje nedeljskega počitka na novo tudi mesto Celje, se to v rešenju pritožbe proti temu z vsemi mogočimi organizacijskimi težavami opravičuje. Za razlogi, ki so delno gotovo upravičeni, pa pride tale značilen stavek: